

Lokale *game-changers* voor energie efficiëntie investeringsmodellen

Vlaamse Workshop

2 Februari 2017

De Market | Oude Graanmarkt 5 | 1000 Brussel

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 649730. The sole responsibility for the content of this website lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither the EASME nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.

Verwelkoming – De rationale voor CITYnvest en de rol van lokale besturen

Elise Steyaert (Climate Alliance) - e.steyaert@climatealliance.org

CITYnvest is een Europees Horizon 2020 project dat zich tot doel stelt om lokale besturen te ondersteunen wanneer zij energiebesparende maatregelen willen financieren in publieke gebouwen. Projectpartner Energinvest identificeerde het voorbije jaar 26 financieringsmodellen voor energy efficiency in publieke gebouwen. Deze modellen worden momenteel geïmplementeerd in drie pilootregio's in Luik (België), Murcia (Spanje) en Rhodope (Bulgarije). In het kader van CITYnvest worden het komende jaar workshops georganiseerd in verschillende Europese lidstaten. De workshop van vandaag zal zich vooral toeleggen op de Vlaamse context. Climate Alliance & REScoop.eu slaan de handen in elkaar en willen twee bijzondere financieringsmodellen belichten: energieprestatiecontracten en het coöperatief model. Na een plenair gedeelte dat de verschillende financieringsmodellen zal toelichten, splitsen we de deelnemers op in twee groepen. De ene groep legt zich toe op energieprestatiecontracten, de anderen concentreren zich op coöperaties en de manier waarop burgers bij energiebesparing betrokken kunnen worden. Na een heuse 'pitching' organiseren we een afsluitende lunch waar de deelnemers elkaar kunnen ontmoeten.

De mobilisatiekracht van burgercoöperaties

Daan Creupelandt (REScoop.eu) – daan.creupelandt@rescoop.eu

Momenteel zijn er in Europa zo'n 3.000 energiecoöperaties actief. We noemen ze ook wel "renewable energy sources cooperatives" (REScoops) en vinden ze vooral terug in Noordwest Europa. De Europese REScoops vertegenwoordigen vandaag zo'n 650.000 burgers en investeren doorgaans in productie-installaties voor hernieuwbare energie zoals windturbines, zonnecellen, waterkrachtcentrales, enz. Steeds vaker zien we bij de REScoops nieuwe activiteiten opduiken. Ecopower bijvoorbeeld produceert niet alleen hernieuwbare energie, ze levert die ook aan zo'n 50.000 coöperanten in Vlaanderen. Som Energia uit Spanje doet iets gelijkaardigs. Maar er zijn ook REScoops die een lokaal elektriciteitsnet beheren, duurzame warmtenetten leggen, werken aan een energy monitoring tool of zelfs een deelplatform opzetten rond elektrische mobiliteit (cf. Partago uit Gent). Steeds meer REScoops leggen zich ook toe op energiebesparing. Recent onderzoek wees uit dat liefst 264 miljoen Europeanen tegen 2050 "prosumers" kan worden en dus zelf stroom kan gaan opwekken. Dat kan individueel met zonnecellen op het dak of collectief via een burgercoöperatie.

België is nog steeds erg afhankelijk van het buitenland om in zijn energiebehoefte te voorzien. Liefst 77% van onze energie (doorgaans fossiele brandstoffen en nucleaire energie) wordt ingevoerd uit het buitenland. Op die manier vloeit er jaarlijks 20 miljard euro weg uit onze lokale economie. Tegelijk – zo becijferde VITO en het Federaal Planbureau - is een verhaal van 100% hernieuwbare energie realistisch én betaalbaar. Zo'n scenario – zo becijfert het Federaal Planbureau - vergt een bijkomende investering van 400 miljard euro. Met ruim 275 miljard euro op onze Belgische spaarrekeningen en een besparingspotentieel van 20 miljard euro per jaar zouden we eigenlijk aan de slag moeten kunnen.

Waarom zouden lokale besturen dan kiezen voor een coöperatief model? Niet alleen omdat coöperaties sociale dynamiek creëren, maar en misschien vooral omdat ze geld binnen de lokale economie kunnen houden. Geld dat anders uitgekeerd wordt aan een handvol anonieme aandeelhouders .

Geld dat geïnvesteerd kan worden zaken waar alle burgers baat bij hebben: een zonneluifel voor het opladen van elektrische fietsen bijvoorbeeld, of een kinderdagverblijf als blijkt dat er een lokale nood voor is. Of wat dacht je van sportinfrastructuur? Dat geld kan ook geïnvesteerd worden in energiebesparende maatregelen in publieke gebouwen.

Hoe burgercoöperaties lokale meerwaarde creëren is de vraag waar we vandaag een antwoord op willen bieden. Dat zullen we doen aan de hand van concrete voorbeelden uit Vlaanderen. Straks laten we Pajopower, Bronsgroen, Energent en Ecopower aan het woord en zullen we leren hoe lokale besturen aan de slag kunnen met hun burgers om energie te besparen en invulling te geven aan klimaatdoelstellingen.

Lokale energie efficiëntie investeringmodellen

Miguel Casas (Energinvest) – mcasas@energinvest.be

In het kader van CITYnvest heeft Energinvest een aantal bestaande modellen voor de financiering van energiebesparende maatregelen in publieke gebouwen in Europa in kaart gebracht en beschreven aan de hand van 26 concrete gevallen. Deze praktijkvoorbeelden kunnen geconsulteerd worden op de CITYnvest [website](#) en via een [vergelijkingsrapport](#). Tijdens de presentatie van Miguel wordt vooral stilgestaan bij energieprestatiecontracten, ook wel *Energy Performance Contracting* of EPC genoemd.

Het verhaal van EPC begint met de *Programme Authority* (PA) die de politieke beslissing neemt om een energie efficiëntie programma op te starten. Vaak zijn dat de lokale of regionale besturen, al zijn het doorgaans de eigenaars van de gebouwen – en dus zij die de energierekening betalen - die het meeste baat hebben bij het initiëren van de energiebesparende maatregelen. We noemen die laatste ook wel de *Beneficiaries* of begunstigen. Zij zijn het die een dienstverlener aanspreken. Dat kan op een klassieke en programmatorische wijze gebeuren via verschillende dienstverleners of contractors (*Separate Contractor Basis* of SBC) of door één dienstverlener aan te spreken, de *Energy Savings Company* (ESCO). ESCO's bieden vaak de garantie dat een minimumbesparing gerealiseerd zal kunnen worden. Steeds wordt er ook een programmaceel of *Programme Delivery Unit* (PDU) in de schoot van de programma autoriteit (PA) opgericht die de uiteindelijke besparing zal realiseren. De PDU faciliteert de contacten tussen de eigenaars van de gebouwen en de dienstverleners. Hiervoor gaat ze eigen kennis en competenties aanbieden of veelal gebruik maken van externe expertise. We zien dat er belangrijke subsidiestromen zijn die de PDU en haar activiteiten kan ondersteunen zoals Europese- of Nationale werkingssubsidies (*Programme Development Assistance, Technical Assistance*). In het geval dat de PDU als financier van de investeringen of als aggregator van de projecten optreedt, kan de PDU zich financieren bij externe (derde partijen) zoals financiële instellingen of specifieke investeringsfondsen, via ESCO financiering (wanneer de ESCO in de financiering voorziet) of door kapitaalinjectie. Dezelfde financieringsbronnen kunnen aangesproken worden door de begunstigen zelf indien er geen financiering door de PDU voorhanden is. Een laatste financieringsbron van energiebesparingsprojecten die in volle ontwikkeling is betreft de publieksfinanciering, veelal in de vorm van

Het burgemeestersconvenant en de rol van Vlaamse gemeenten

Jochen De Smet (Kabinet Bart Tommelein) - kabinet.tommelein@vlaanderen.be

Als adviseur van de Vlaamse Minister van Energie Bart Tommelein verschaft Jochen De Smet meer inzicht in het Vlaamse energiebeleid. Hij benadrukt dat het energieverhaal méér is dan dat van één kabinet of administratie. Het beleid komt van alle partijen. Van overheden, bedrijven en burgers. Het stemt het kabinet ook tevreden dat lokale besturen ambitie tonen en zij zich willen engageren om klimaatdoelstelling te halen. Dat blijkt ook uit het groeiend aantal Vlaamse steden en gemeenten dat het

burgemeestersconvenant heeft ondertekend en klimaatactieplannen opmaakt/tot uitvoering brengt. Er staat ook heel wat in de steigers om energiebesparingen in Vlaanderen te ondersteunen.

- Er wordt gewerkt aan de oprichting van een fonds dat Vlaamse ESCO's moet ondersteunen.
- Het Vlaams Energiebedrijf werd aangeduid als facilitator voor lokale besturen om energie te besparen. Een rondvraag bij de Vlaamse steden en gemeenten leert dat 2/3 lokale besturen de overstap naar VEB overweegt omdat ze daar hulp en ondersteuning krijgen bij het realiseren van energie-efficiëntie-projecten.
- Er wordt gewerkt aan een hervorming van de energiepremies (vb. totaalrenovatiebonus).
- Burgers en gemeentebesturen worden gestimuleerd om aan te sluiten bij energiecoöperaties en dergelijke initiatieven te ondersteunen. Zo zijn er al succesvolle voorbeelden van gemeentebesturen die het dak van de sporthal ter beschikking stellen van een lokale coöperatie om er groene stroom op te wekken en burgers te laten delen in de winst.
- Openbare verlichting is voor veel gemeenten nog steeds dé grote energiekost. Het kabinet wil ook daar werk van maken. Daartoe zit ze momenteel samen met de Vlaamse distributienetbeheerders Eandis & Infrac. Ze zien ook graten in een coöperatief model zoals dat van Pajopower in de stad Halle.
- De burenpremie werd op 1 januari 2017 ingevoerd en geeft een premie van 400 euro per woning indien ze gerealiseerd wordt in collectief verband (>10 woningen). De premie wordt aangevraagd bij de distributienetbeheerder en zou ook toegankelijk moeten zijn voor coöperaties.

Panelgesprek met voorbeelden uit het veld

Joeri Reulens (OPZC Rekem) - joeri.reulens@opzcrekem.be

Joeri benadrukt het belang van een goede facilitator in het realiseren van energiebesparende maatregelen in publieke gebouwen. Vooral omdat de begunstigde vaak te weinig middelen en knowhow heeft om het hele proces zelf in goede banen te leiden. In het voorbeeld van OPZC Rekem werd beroep gedaan op de diensten van het Vlaams Energiebedrijf met wiens samenwerking een ondergronds warmtenet gebouwd werd. Deze investering levert vandaag een besparing op van minstens 30%. Dit is niet alleen ecologisch, maar ook financieel een goede zaak.

Els Cornelis (EPC-helpdesk Vlaams-Brabant) - els.cornelis@vlaamsbrabant.be

Els Cornelis erkent dat het EPC-model nog te weinig bekendheid geniet bij lokale besturen. De grote uitdagingen om energiebesparingen te realiseren in publieke gebouwen liggen volgens haar in tijdsgebrek, beperkte financiële slagkracht en de beperkte technische expertise bij de lokale besturen. De EPC-helpdesk probeert daar een antwoord op te bieden en helpt gemeenten om het besparingspotentieel van het gemeentelijk patrimonium (gebouwen) in kaart te brengen. De gegevens worden verzameld en geanalyseerd; indien nodig worden financiële, technische en juridische vragen beantwoordt. In een volgende fase wordt er een facilitator gezocht. De EPC-helpdesk begeleidt gemeenten daarbij. In de provincie Vlaams-Brabant gingen zestien gemeenten de voorbije jaren van start. Elf van hen hebben uiteindelijk het hele traject doorlopen. Twee gemeentes realiseren de maatregelen met eigen middelen, de overige doen daarvoor beroep op externe financieringsbronnen. Momenteel worden er 85 gebouwen

aangepakt. Els benadrukt dat gemeentebesturen de nodige begeleiding moeten krijgen om energiebesparingen te realiseren.

John Vandaele (Energent) - vandaele.john@skynet.be

John vertelt hoe de Gentse energiecoöperatie Energent zich met de wijkwerf engageert om energierenovaties te realiseren in particuliere woningen. Heel wat inwoners van de stad weten dat er bespaard kan en moet worden maar hebben extra ondersteuning nodig om tot eigenlijke actie over te gaan. Energent geeft advies, faciliteert groepsaankopen en vertegenwoordigt de coöperanten ten aanzien van aannemers. Mensen “ontzorgen” en deskundig advies geven, werkt.

Vragen uit het publiek

- Er wordt gesproken over een energiepact en -visie. Wanneer wordt dat gepubliceerd?

Jochen De Smet: In Vlaanderen is de voorbije maanden druk gewerkt aan een aantal ideeën. Met een brede groep van stakeholders werden de krijtlijnen van het energiebeleid uitgetekend. Daarbij werd nagedacht over aspecten als flexibiliteit, governance en financiering. De eerste ontwerpteksten zijn klaar en worden nu samengebracht in een visietekst die deze maand nog aan de Vlaamse regering wordt voorgelegd. De bedoeling is om de tekst te verbeteren en finaal klaar te hebben tegen 1 december 2017. Er is nog geen timing voor een energiepact op federaal niveau. Daar zijn vier werkgroepen bij betrokken. Naast de productie wordt daar ook nagedacht over de kernuitstap.

- Voorziet het ESCO-fonds enkel financiering of ook garanties op leningen/energieprestaties?

Jochen De Smet: De bedoeling is om ESCO's voldoende steun te geven zodat er meer ESCO-projecten kunnen komen. In principe zou de steun ook toegankelijk moeten zijn voor coöperaties.

- Soms zijn EE-projecten te klein om financiering te vinden via ELENA of de Europese Investeringsbank. Hoe kan dat opgelost worden?

Jochen De Smet: Het Falco-project met een totale investering van 100 miljoen euro werd recent goedgekeurd. Er liggen veel kansen voor lokale besturen om projecten te poolen en steun aan te vragen bij Europese programma's zoals ELENA of bij de Europese Investeringsbank.

*** Koffiepauze ***

Rondetafelgesprek 1 – Het energie efficiëntie investeringsmodel

Johan Coolen (Factor4) vertelt hoe het ESCO-verhaal zijn doorgang vond in Europa. De essentie van EPC is de prestatiegarantie. De incentive om meer energie te besparen draagt bij tot de kracht van het model. Als EPC-facilitator staat Factor 4 haar klanten bij wanneer ze een contract afsluiten met de ESCO. Johan merkt ook op dat financiers van energiebesparende maatregelen liefst zo weinig mogelijk risico dragen. De risico's verbonden aan de financiering van dergelijke projecten – zoals het risico dat de ESCO zijn vooropgestelde besparing niet realiseert of het risico dat de klant de terugbetalingsverplichtingen niet nakomt - moeten maximaal worden afgedekt via het EPC-contract. Zo kan je bijvoorbeeld bedingen dat de ESCO zelf het verschil moet bijpassen wanneer de vooropgestelde besparing niet wordt behaald. Op die manier heeft de ESCO er dus ook zelf belang bij om de vooropgestelde besparing te realiseren. Deze

besparingsgarantie moet de kredietnemer ook voldoende zekerheid bieden op terugbetaling. De bank moet via de besparingsgarantie ook voldoende zekerheid krijgen over de toekomstige kasstromen.

Joost Declerck (Belfius) geeft aan dat EPC-contracten complexe zaken zijn die hoge transactiekosten met zich meebrengen. Dit staat vaak in contrast met de beperkte omvang van de investeringen die moeten gebeuren. Hij roept lokale besturen op individuele projecten te clusteren en wijst op de nood aan gestandaardiseerde modellen die EE-projecten zo snel mogelijk “bankable” kunnen maken.

Miguel Casas (Energinvest) benadrukt dat ESCO’s nét de sleutel kunnen zijn om te komen tot standaardisatie.

Wouter Geldhof (Stibbe) sprak over het “kip-of-ei” probleem: je hebt eerst voldoende projecten nodig vooraleer er standaardisatie kan optreden. Om die vicieuze cirkel te doorbreken moeten risico’s zo veel mogelijk worden beperkt. Hij wijst er verder op dat een beperkt aantal partijen ook minder risico’s met zich meebrengen en benadrukt het belang van een gezonde samenstelling van de projecten. Op die manier kunnen risico’s maximaal gespreid worden. Er komt een voorbeeld van de Stad Sint-Niklaas ter sprake waar energiebesparingen gerealiseerd worden in alle scholen. De verschillende onderwijskoepels maakten de overlegprocedure zeer complex. Er komt een duidelijk pleidooi om EPC niet nodeloos complex te maken.

Els Cornelis (EPC-helptdesk Vlaams-Brabant) gaf aan dat het belangrijk is om een facilitator aan te stellen zodat de wensen van ESCO en gebouweigenaar maximaal op elkaar afgestemd kunnen worden. Die facilitator kan ook zorgen voor het clusteren van individuele projecten. In Frankrijk is er blijkbaar meer ervaring met het clusteren van EE-investeringen bij gemeenten. Een aantal beleidsmaatregelen zou de grootste onzekerheden en barrières moeten zien weg te werken. Dat kan door gemeenten ondersteuning te bieden. Facilitators spelen een zeer belangrijke rol, al moet EPC als model ook nog aan bekendheid winnen.

Inne Peersman (Vlaams Energiebedrijf) benadrukt dat we vooral succesvolle voorbeelden nodig hebben om het sneeuwbal effect op gang te trekken.

Miguel Casas (Energinvest) wijst op het bestaan van twee soorten facilitatoren: zij die de markt triggeren en starten (vb. EPC-helptdesk van de provincie Vlaams-Brabant) en de projectfacilitatoren zoals Energinvest en Factor4 die concrete projecten realiseren.

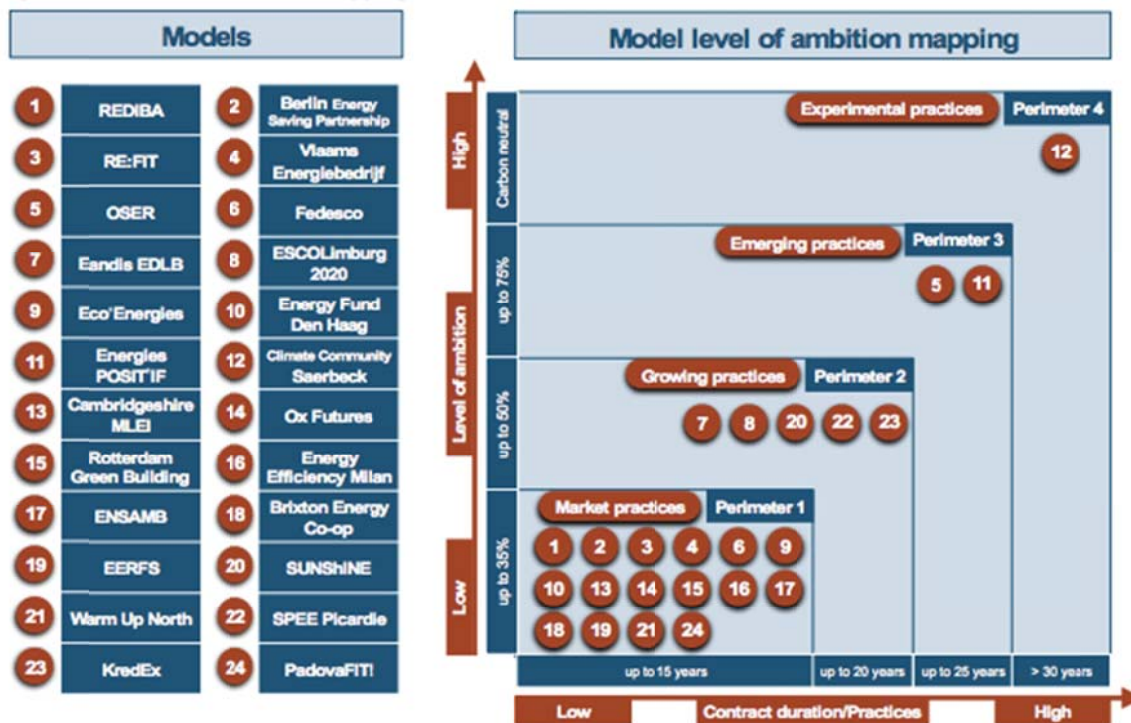
Johan Coolen (Factor 4) geeft aan dat gemeenten doorgaans schrikken als ze horen dat ze 10% van de totale investeringskost aan de facilitator moeten spenderen. Natuurlijk staan ze er dan niet bij stil dat ze dan een totaaloplossing op maat krijgen. Als ze individueel beroep zouden doen op ingenieurs, studie bureaus en auditors zou hen dat vast veel meer gaan kosten.

Els Cornelis (EPC-helptdesk Vlaams-Brabant) merkt op dat er nog te vaak ad hoc gedacht wordt over energiebesparing. Bovendien is er heel weinig kennis over het energieverbruik van het gemeentelijk patrimonium (gebouwen). Vaak ontbreekt een overzicht op gemeentelijk niveau.

Luc Wittebolle (Sustainable Markets Consulting) vindt dat de solvabiliteit van een project nog te vaak wordt beoordeeld op niveau van een individueel gebouw, veeleer dan op niveau van het gemeentelijk patrimonium. Hij pleit voor een totaalverhaal.

Elise Steyaert (Climate Alliance) verwijst nog even naar het CITYnvest-rapport waarin de verschillende ambitieniveaus van de 26 casestudies duidelijk in kaart gebracht worden – zie figuur hieronder. In de

cases zitten er 2 voorbeelden die 75% besparing nastreven. Eén voorbeeld zelfs gaat voor kimaatneutraliteit.

Elise geeft ook aan dat er een probleem is omtrent de ESR neutraliteit en Europese ESA 10 regelgeving. Lokale besturen moeten in het jaar van de facturatie van EE-projecten de volledige investering in hun balans opnemen. Dat houdt natuurlijk veel investeringen tegen. Energinvest, Climate Alliance en verschillende Vlaamse publieke vertegenwoordigers hebben dit probleem aangekaart bij het Eurostat-team van de Nationale Bank van België. Meer info vind je [hier](#).

Lieven Vanstraelen (Energinvest) geeft ten slotte nog even de visie van sommige ESCO's mee. Hij vertelt dat eigenaars van gebouwen soms erg ver gaan in hun eisen. Sommige eisen hebben niets meer met energie te maken. Dit bemoeilijkt vaak succesvolle EPC-modellen. Hoe neem je dan zo'n zaken mee op in het EPC-contract?

Samenvatting rondetafelgesprek 1

Tijdens het rondetafelgesprek werd vooral ingegaan op financiële aspecten van energieprestatiecontracten en de verschillende risico's die het model met zich meebrengt. Er heerste bij de deelnemers een duidelijke consensus over het belang van financiële instellingen en facilitatoren om EPC succesvol in te zetten voor de financiering van energiebesparende maatregelen in publieke gebouwen. We kwamen tot de vaststelling dat er duidelijke voordelen verbonden zijn aan het aggregeren van individuele investeringsprojecten opdat transactiekosten en dus ook risico's zouden dalen. Verder werd er ook stilgestaan bij boekhoudkundige regels en hoe ingeboekt moeten worden op de balans van de gemeente. Tot slot wordt benadrukt dat projecten in hun geheel beoordeeld moeten worden. Er moet werk gemaakt worden van een energie-strategie voor het gemeentelijk patrimonium (gebouwen). Verder geven verschillende deelnemers aan dat ze bijzonder geïnteresseerd zijn in het EPC-model en dan in het bijzonder de EPC-Helpdesk zoals die ingezet wordt in de Provincie Vlaams-Brabant (cf. Els Cornelis). Er wordt ook benadrukt dat banken een

belangrijk taak te vervullen hebben om EE-projecten te financieren. Het voorbeeld uit de presentatie van Belfius (cf. Joost Declerck) wordt algemeen positief onthaald.

Rondetafelgesprek 2 – Het potentieel van burgercoöperaties

Jan De Pauw (Ecopower) – jan.depauw@ecopower.be

Jan vertelt hoe Eeklo altijd al een voorloper is geweest in de productie van hernieuwbare energie. In 1999 werd er door de stad Eeklo een windplan opgemaakt waarin de geschikte locaties voor het plaatsen van windmolens werden geïdentificeerd. Vervolgens werd er een openbare aanbesteding uitgeschreven met daarin een uitdrukkelijke oproep om participatiemogelijkheden voor de eigen inwoners te voorzien. Ecopower won de procedure en kon aan de slag. Er werden drie coöperatieve windturbines geplaatst en lokale burgers delen in de winst. De coöperatie beloofde ook een deel van de winst aan te wenden om de tewerkstelling van een lokale energie-expert te financieren. De expert (Jan De Pauw) staat de milieuambtenaar bij en helpt Eeklo en haar inwoners om klimaatactieplannen te ontwikkelen en die tot uitvoering te brengen. De plannen in Eeklo omvatten ondermeer het isoleren van publieke gebouwen, het plaatsen van zonnecellen op de daken en de uitbouw van een lokaal warmtenet. Daartoe werd ook samengewerkt met de studentcoöperatie Core die een haalbaarheidsstudie maakte. Door hernieuwbare energie te koppelen aan energiebesparing kom je tot betere oplossingen, aldus Jan. Door de zaken coöperatief te organiseren worden burgers en gemeente er ook actief bij betrokken. Ondertussen nemen ook andere Vlaamse gemeenten dit model over, zo ook Asse. Omdat het windproject coöperatief aangepakt wordt, ontstaat er ruimte om burgers en stad te begeleiden bij het nemen van ondermeer energiebesparende maatregelen.

Bruno Moens (Pajopower) - bruno.moens@pajopower.be

Bruno van Pajopower legt uit hoe ze in het Pajottenland met de Kyoto-mobiel van wijk naar wijk trekken om begeleidingsadvies te bieden aan mensen die hun woning energiezuiniger willen maken. In een eerste kennismaking verstrekt de coöperatie algemene informatie over bouwen en verbouwen; daarna volgt een screening van de woning en kan er advies op maat geboden worden. Pajopower kiest stevast voor lokale aannemers en installateurs. Lokale verankering creëert immers meerwaarde en biedt langetermijngaranties. Als coöperatie brengt Pajopower mensen in contact met geschikte aannemers, bedingt ze goede voorwaarden en controleert/vertaalt ze offertes die burgers voorgeschoteld krijgen. Op amper twee jaar tijd werden zo'n 300 mensen via de coöperatie begeleid; 40% van hen is momenteel zijn/haar woning aan het renoveren.

Pajopower werkt ook samen met lokale besturen rond stadsverlichting, het zogenaamde “*public relighting*”. In Halle wil de coöperatie 450 openbare verlichtingslampen vervangen door Ledlampen. De investering bedraagt ruim 225.000 euro en gebeurt door Pajopower. De verlichtingspalen blijven eigendom van de stad en de netbeheerder voorziet het onderhoud. Om de LED-verlichting te financieren worden er momenteel zo'n 900 coöperatieve aandelen uitgegeven. Met een besparingspotentieel van 45.000 euro per jaar en een verwacht rendement van zo'n 2% per aandeel per jaar verwacht de coöperatie dat het kapitaal snel opgehaald. Iedereen kan participeren!

John Vandaele (Energent) - vandaele.john@skynet.be

John van de coöperatie Energent deelt ervaringen over drie jaar wijkwerf, een energierenovatieproject voor particuliere woningen in Gent. Energent ging er letterlijk van deur tot deur en probeerde burgers te motiveren om hun woning energiezuiniger te maken. De coöperatie verleent advies, verzorgt groepsaankopen en volgt de (grotere) werven op de voet. Energent “ontzorgt” op die manier heel wat

burgers. Er wordt binnenkort ook een tweede wijkwerf opgestart binnen de stad. Naast energiebesparing werkt Energent ook aan HE-projecten. Met Gent Zonnestad wil de coöperatie binnenkort maximaal inzetten op PV in de stad. Niet alleen bij huiseigenaars maar ook bij huurders, bedrijven, enz.

Katrien Rycken (Leuven2030) – katrien.rycken@leuven2030.be

Katrien is coördinator bij Leuven 2030, ook gekend als de vzw Leuven Klimaatneutraal. Leuven 2030 stimuleert inwoners, bedrijven, scholen, organisaties en overheden om actie te ondernemen en samen te werken aan een klimaatneutrale stad. Als overlegplatform bouwen Katrien en haar collega's bruggen, inspireren, faciliteren en informeren ze een brede groep stakeholders rond een duurzame, veerkrachtige, leefbare en klimaatneutraal Leuven. Aan de hand van een aantal concrete voorbeelden rond horeca, en sociale huisvesting leren we hoe klimaatactieplannen vorm krijgen en hoe belangrijk het is om het overleg tussen de partijen te faciliteren. Katrien benadrukt nog even het belang om individuele EE-projecten te clusteren om ze zo makkelijker gefinancierd te krijgen.

Samenvatting rondetafelgesprek 2

We hebben vastgesteld dat één uur weinig is om iedereen aan het woord te laten maar dat is eigenlijk ook een goede zaak want het betekent dat de zaken bewegen, dat er kennis wordt opgebouwd en dat ervaringen worden gedeeld. Zo hoort het ook. Een greep uit de vele zaken die aan bod kwamen:

- Coöperaties en lokale besturen dienen dezelfde stakeholder: de burger. Dat laat toe om buiten de klassieke marktlogica te denken en een invulling te geven aan maatschappelijke uitdagingen. Lokale besturen kunnen voor de ontwikkelingen en uitvoering van klimaatactieplannen beroep doen op de expertise van haar burgers en de lokale energiecoöperaties.
- Coöperaties produceren niet alleen hernieuwbare energie, ze zetten ook steeds vaker in op energiebesparing. Energent, Pajopower en Ecopower begeleiden al Vlaamse gezinnen om energiebesparende maatregelen te nemen in hun woningen. Ze organiseren groepsaankopen, helpen bij het opvragen van offertes, geven advies en volgen soms zelfs mee de werken mee op.
- Steeds vaker wordt ook het coöperatief model gebruikt om energiebesparende maatregelen te nemen in de publieke sfeer. Ze wil Pajopower in Halle de klassieke straatverlichting vervangen door LED. In Eeklo en Asse gebruikt Ecopower een deel van haar inkomsten uit de coöperatieve windturbines om een energie-expert ten dienste te stellen van de stad. Die expert begeleidt stad en burgers bij de opmaak en uitvoering van de klimaatactieplannen. Een koppeling tussen hernieuwbare energie en energiebesparing kan een oplossing bieden voor de vaak lange terugverdientijd van EE-projecten.

Market place

Joost Declerck licht het Smart Cities en het PF4EE programma van Belfius toe. Smart Cities is een recent hernieuwde financieringslijn van 400 miljoen euro die EE-projecten van overheden, social profit en onderwijsinstellingen moet financieren. De financiering loopt in samenwerking met de Europese Investeringsbank. Het PF4EE-programma lijkt daarop maar richt zich in hoofdzaak op bedrijven.

Johan Coolen zet Factor 4 in de verf. Factor 4 faciliteert al ruim 10 jaar ESCO- en EPC-contracten in de private en publieke sfeer. Als facilitator werken ze samen met lokale overheden en bedrijven.

Lieven Vanstraelen zet de diensten van Energinvest in de kijker. Als dienstverlener begeleiden ze overheden en bedrijven in de energietransitie. Ze faciliteren tools en diensten die hun klanten helpen bij (1) het opzetten, aanbesteden, realiseren en financieren van EPC-projecten, (2) het ontwikkelen van Project Development Units (PDU) en het vinden van innovatieve financieringsvormen en (3) het uitrollen

van een kosten-optimaal en prestatie-gebaseerd beheersysteem voor gebouwen rond energie, onderhoud, comfort, gebouwwaarde en certificatie.

Bruno Moens van Pajopower roept de deelnemers op om een straatlamp in Halle te adopteren. Daar werkt de coöperatie immers rond “public relighting” en willen ze klassieke straatverlichting vervangen door LED. Er worden momenteel 900 aandelen van 250 euro per stuk uitgegeven. Op korte tijd werden al 260 aandelen ingevuld. De coöperatie zoekt naar nog meer coöperanten. Sinds kort helpt Pajopower ook lokale schoolbesturen om energie te besparen. Doorgaans wordt de eerste besparing gerealiseerd door het optimaliseren van de bestaande installaties. Later kan er via een coöperatief model waar de ouders in participeren werk gemaakt van diepgaande(re) energierenovaties.

Jan De Pauw van REScoop Vlaanderen is blij dat er verschillende Vlaamse REScoops aan bod zijn gekomen vandaag. Als Vlaamse federatie van burgercoöperaties voor hernieuwbare energie helpt en begeleidt REScoop startende groepen die willen doorgroeien naar een volwaardig coöperatief model. REScoop Vlaanderen is lid van Bond Beter Leefmilieu en wil een partner zijn voor gemeenten in de realisatie van klimaatactieplannen. Jan roept lokale besturen op om contact op te nemen.

Patrick De Visser van Vinci Facilities grijpt de kans om de Franse groep Vinci voor te stellen. Vinci is ondermeer actief in onderhoud en exploitatie van gebouwen maar doet ook energimanagement.

Vat vol inspiratie: visie en toekomst voor energicoöperaties

John Vandaele (Energent) - vandaele.john@skynet.be

In 2001 ging John Vandaele als journalist van MO*-magazine een kijkje nemen in Eeklo en zag er hoe Ecopower – een Belgische coöperatie – met succes drie coöperatieve windturbines in gebruik nam. Burgers deelden in de winst en konden de groene stroom van eigen kweek thuis gebruiken. Tien jaar later bezocht John in Duitsland een gelijkaardig project. Een lokale coöperatie investeerde er in een grote zonneweide en bouwde met steun van haar coöperanten drie windturbines. Omwonenden konden participeren en werden ook actief betrokken in het beleid van de onderneming. John was er in Kassel (Duitsland) ook getuige van hoe een lokale energicoöperatie werd opgericht waarbij zowel burgers als lokale overheden betrokken werden. Deze voorbeelden inspireerden en zetten hem ertoe aan om ook in Gent iets van de grond te krijgen. Energent werd opgericht als lokaal burgerinitiatief. De ambitie om te investeren in een coöperatieve windturbine in de Gentse rand bleek langer te duren dan verwacht en noopte de organisatie er toe om ook andere activiteiten te gaan ontwikkelen. In 2015 ging Energent van start met de wijkwerf, een project van collectieve wijkrenovatie. John vindt dat het coöperatief model er zich prima toe leent om met burgers maatschappelijke noden in te vullen. Tot slot merkt hij op dat de energiebronnen van de toekomst hernieuwbaar zijn en in handen moeten komen van zo veel mogelijk mensen. Zo niet zal de ongelijkheid verder blijven toenemen. Energent wil alvast één van de lichtende voorbeelden zijn.

Verslag: Daan Creupelandt (REScoop.eu) met bijzondere dank aan Elise Steyaert (Climate Alliance), Miguel Casas (Energinvest) en Relinde Baeten (Ecopower).